

Q Vriendenkring

*Maandblad van de Nederlandse Quakers.
Het Religieus Genootschap der Vrienden
95^e Jaargang, nr. 7 juli/augustus 2024*

*Moeder boerenzwaluw voert haar jongen, hoe doen wij dat met spiritueel voer?
(foto redactie)*

Beelden van de Alg. Vergadering

Zingen met aan de piano Vivian

Dit bracht de vertegenwoordiger van de Duitse Quakers mee

De boekentafel met veel interessante boeken

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs: Nederl.: **€30,00 per jaar**
Dit moet binnenkort verhoogd worden, in verband met sterk verhoogde portokosten. Wil je vast meer overmaken? Doe dit dan op onderstaande bankrekening.

Deur/Vriendenkring is gembak's cup milieuvriendelijke papier met FSC- en andere certificaten.

Internationaal: Europa en Wereldwijd: €75,00 per jaar.

Email abonnement. (PDF) €5,00 per jaar

Nieuwe abonnee? Welkom! Kijk even op onze website om je op te geven: www.quakers.nu/vriendenkring. Je kunt op de website direct alle benodigde informatie invullen.

Het gebeurt helaas weleens dat abonnees vergeten te betalen.

Maak daarom van de betaling van het abonnement een periodieke overmaking.

Bankrekening: **NL65 TRIO 0212 3772 64**

t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement De Vriendenkring'.

Voor buitenland: (BIC) TRIONL2U.

Eindredactie: Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016 LM, Zwolle,.

Email: vriendenkringredactie@gmail.com,

Schrijver: Hylkia Nieuwerth

Redactielid: Els Ramaker

Correctie: Hylkia, Els en Frieda Oudakker.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15e van iedere maand! (Tenzij anders afgesproken).

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt. Bezoek daarom geregeld de Quaker website: www.dequakers.nl

De Nederlandse Quakers hebben, naast de website quakers.nu (waarop de Vriendenkring te vinden is), ook een Facebookpagina “Quakers Nederlandse Jaarvergadering” voor berichten en een besloten Facebookgroep “Nederlandse Jaarvergadering” voor onderling gesprek, ook met Vriendenkring- abonnees. Lid word je met de betreffende knop op [facebook.com/groups/ 820840817925912](https://facebook.com/groups/820840817925912)

Inhoud

Beelden van de Alg. Vergadering	2
‘Dat van God in ieder mens’	5
Geloofsbelijdenis	6
De Algemene Vergadering Slotminuut	9
Impressie van de Nederlandse Jaarvergadering	10
Zendbrief Algemene Vergadering	11
Berichten van het Noël-huis	14
Kool tegen Kolen	15
Wij trekken een eindje mee op met de Quakers in Nederland	16
Praten of niet praten?	19
Kerk Walk-out voor Gaza	22
Quakers helpen in Gaza	24
De VN resolutie voor Gaza	26
Joyce Ajlouny over haar bezoek aan Ramallah	28
Bezitten wij de natuur of bezit de natuur ons?	30
Hoe integreren we mensen in onze meeting die anders zijn?	31
Armoede uitgelegd aan mensen met geld	34
Een Openhartig Verhaal over Sterven	37
Diplomatie voor vrede in Oekraïne is hard nodig	41
Mijn reis naar London	43
Een vertrek met hindernissen, maar: “Welkom in mijn land”	46
Vrienden in het hele land	49
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?	50
De Algemene Vergadering van de Nederlandse Quakers beelden	51
Hulp aan Gaza	52

Inclusieve veiligheid. Aanmelden: info@samenveilig.earth

Op zaterdag 14 September wordt het projectboek *Veiligheid Opnieuw Door-denken* gepresenteerd en toegelicht aan de achterban uit de vredesbeweging. Inmiddels zijn Ineke Bakker (ex-algemeen secretaris RvK, Jan Juffermans (de Kleine aarde en Ecologische Voetafdruk) en Martijntje Smits (Vierde Golf) bereid gevonden om als panelleden inhoudelijk te reageren op het document. Ook een vertegenwoordiger van *Sicherheit Neu Denken* - van de Duitse beweging, zal een bijdrage leveren. In de afgelopen maanden hoorden we vaak: *waar blijft de vredesbeweging, waar blijft een alternatieve visie, waar blijft een tegengeluid bij al die oorlogsretoriek? Welnu, daarover gaat het die dag! Daarom hopen we op een grote opkomst. Zeker ook vanuit Kerk en Vrede!*

‘Dat van God in ieder mens’

Redactioneel

Er heerst nog steeds een vreselijke oorlog in Gaza en in de Westbank van Palestina. Het vredesgetuigenis van de Quakers is nu dus extra belangrijk. Een teken daarvan is het werk van onze Amerikaanse Quakers Hulporganisatie AFCS in Gaza en de Westbank. Marlies en ik voelen ons nog steeds sterk verbonden vanwege de cursussen die we in 2012, 2013 en 2014 in Gaza gaven. Het is daarom zo essentieel om de kern van ons vredesgetuigenis helder naar voren te halen. Volgens mij is deze kern de getuigenis die diep van binnenuit komt om echte vrede te zoeken in de diepte van onze ziel. Het schema (zie blz 17), dat Erik Dries in zijn prachtige stripboek ‘Gewoon Quaker’ zo mooi uitbeeldde, maakt dit duidelijker. Dit schema geeft zo mooi weer hoe zo’n innerlijk zoekproces werkt, ook voor mijzelf. Iedere keer de vraag stellen of dit echt wel van ‘dat van God’ in mij komt. Bij de vreselijke geweldplegingen in Gaza is dit proces om na te gaan wat we kunnen doen van essentieel belang. Hierover kun je in deze Vriendenkring meer lezen. En dat geldt natuurlijk ook voor de andere oorlogsgebieden in de wereld, waar we minder direct betrokken mee zijn.

Dit innerlijke zoekproces is ook essentieel bij de manier waarop de Nederlandse Quakers omgaan met hun bezit, de huizen in Den Haag en Amsterdam. De twee Quakergroepen in het Noorden en Midden van Nederland huren een ruimte. De groepen in Den Haag en Amsterdam gebruiken een huis, dat van de Quakers is. In deze Vriendenkring kun je lezen hoe we in de Algemene Vergadering besloten om deze twee huizen te verkopen. Het is goed om ons af te vragen hoe we omgaan met de pijn die dit besluit heeft opgeroepen. Er is zo hard gewerkt door onze leden in Amsterdam voor dit huis. Heroverwegen of uitstellen? De vraag waar het nu echt omgaat is een proces van ‘discernment’, onderscheid maken van wat de essentie is van ons Quaker zijn. Hoeveel bezit hebben we daarbij nodig? Als vredesbeweging willen we vrede in de wereld bevorderen. Dan is het extra belangrijk om met spanningen onder de Nederlandse Vrienden over ons bezit een leerervaring te zien. Hoe komen we samen tot een oplossing op een vredevolle manier? Ik hoop dat het lezen van deze Vriendenkring kan helpen om helder te krijgen wat ons in deze wereld echt te doen staat om er meer vrede en rechtvaardigheid te krijgen.

Veel inspiratie toegewenst bij het verdiepen van ons geloof in ‘dat van God in ieder mens’

Sytse Tjallingii (redacteur Vriendenkring)

Geloofsbelijdenis

van Dorothee Sölle (1929-2003) door Joke Hofman

Op 9 juni hadden we met de Noord en Oost Nederlandse Quakers een gesprek vanuit de stilte over het Credo n.a.v. deze tekst:

*Ik geloof in God
die de wereld niet af heeft geschapen
als iets dat altijd zo moet blijven,
die regeert volgens eeuwige wetten
die onveranderlijk van kracht zijn,
niet volgens natuurlijke ordeningen van armen en rijken,
deskundigen en onwetenden, heersers en onafhankelijken.*

*Ik geloof in God
die de tegenspraak wil van wat leeft
en de verandering van alles door ons werk, door onze politiek.*

*Ik geloof in Jezus Christus,
die gelijk had toen Hij – een enkeling die niets kan beginnen –
precies zoals wij, werkte aan de verandering van alles
en daaraan ten onder ging. Met Hem als maatstaaf
erken ik dat ons verstand is verminkt,
onze fantasie verstikt, onze moeite verspild
omdat wij niet leven zoals Hij leefde.*

*Elke dag vrees ik dat Hij vergeefs is gestorven,
omdat Hij in onze kerken is begraven,
omdat wij zijn revolutie hebben verraden,
gehoorzaam en bang voor de autoriteiten.*

*Ik geloof in Jezus Christus
die opstaat in ons leven*

*opdat wij vrij worden van vooroordelen en aanmatiging,
van angst en haat
en zijn revolutie voortzetten op weg naar zijn Rijk.*

Ik geloof in de Geest

die met Jezus in de wereld is gekomen.

Ik geloof in de gemeenschap van alle volken

en in onze verantwoordelijkheid voor wat onze aarde zal worden:

een dal van ellende, honger en geweld, of een stad van God.

Ik geloof in de rechtvaardige vrede die verwerkelijkt kan worden,

in de mogelijkheid van een zinvol leven voor alle mensen,

in de toekomst van deze mensen van God. Amen.

Dorothee Sölle (1929-2003) was een Duitse Lutherse theologe.

Vanaf de jaren zestig gold zij als een theologe voor wie geloof en politiek niet te scheiden waren. Zij hing een God is dood-theologie aan. Hiermee bedoelde ze dat het beeld van de algoede en almachtige God in het licht van de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog niet zomaar kon blijven staan. Ze ijverde voor de 'ontmythologisering' van de Bijbel.

Tussen 1968 en 1972 organiseerde zij het Politiek Avondgebed. Zij deed dit vanuit de gedachte dat geloof en marxistische politiek alles met elkaar te maken hebben. In de woorden van Sölle (1977): 'Vroomheid leidt tot klassenstrijd'. Ze was vredesactiviste. Ze was hoogleraar in de systematische

theologie aan het Union Theological Seminary in New York.

Het bekendste boek van haar 40 boeken is: *Mystiek en verzet*.

Enkele bijdragen uit het gesprek: ‘Toen ik op een keer heel gedeprimeerd was, zei een vriend van me, een pacifist uit Nederland, iets heel moois tegen me: "De mensen in de Middeleeuwen die de kathedralen bouwden, hebben ze nooit in voltooid staat gezien. De bouw duurde vaak tweehonderd jaar of meer. Dan maakte de een of andere steenhouwer een prachtig roosvenster en dat was dan het enige dat hij zag, dat was zijn levenswerk. Maar de voltooid kathedralen kon hij nooit binnegaan. Toch stonden ze er op een dag." Dat heeft mij destijds veel geholpen. Het is goed te weten: ik bouw aan een kathedraal, en ik weet ook dat zij op een of ander moment gereed zal zijn. Net zoals de slavernij is afgeschaft, zal ook de oorlog worden afgeschaft; maar dat duurt langer dan de tijd die ik leef.’

In het gesprek kwamen o.a. de volgende bijdragen:

Een uitspraak van Marianne Thieme, toen men haar vroeg wat ze nou uiteindelijk bereikt had na al die jaren in de politiek: Vier het proces!

Een echtpaar had deze tekst ruim 50 jaar geleden in hun trouwdienst!

“de schepping van de wereld is niet af. Wij hebben de opdracht om mee te creëren en de schepping heel te maken.”

Het was een fijn en inspirerend samenzijn.

Euwen bouwen aan een kathedraal, het proces is belangrijker dan het resultaat

De Algemene Vergadering Slotmi- nuut

Door Peter Spreij, schrijver Nederlandse Jaarvergadering

Het thema van onze Algemene Vergadering was “Vrede zaaien”. Een belangrijk agendapunt in onze zakenvergadering was ons huizenbezit. Dit is een onderwerp waar veel ideeën en gevoelens over bestaan. Na een proces wat al 15 jaar geleden gestart is, besloten wij tijdens deze Algemene Vergadering de twee huizen die wij bezitten te verkopen. Een emotioneel en moeilijk besluit, waar we het komende jaar uitvoering aan willen geven.

Op vrijdagavond starten wij in onze basisgroepen met elkaar uit te wisselen over hoop.

Frits ter Kuile heeft ons op zaterdag in onze basisgroepen in het werk gezet met vragen over wat wij zouden doen al we bezet werden door een leger, en wat wij nu al kunnen doen om ons voor te bereiden. Kees Nieuwerth gaf ons een update vanuit de werkgroep “Inclusieve Veiligheid”. Zij vragen ons iedereen uit te nodigen bij de lancering van hun projectboek op zaterdag 14 september 2024 in Amersfoort (voor meer info zie www.samenveilig.earth). Tracey Martin vertelde ons over haar persoonlijke ervaringen met vrede en haar vijf zaden van vrede in haar leven.

Dankbaar gaan wij naar huis na een bijzondere samenkomst, waarin wij samen hebben gezocht naar Gods leiding bij het nemen van moeilijke besluiten, en hebben genoten van het samenzijn en de natuur om ons heen.

*“We are going,
heaven knows where we are going,
we know we are.
We will get there,
heaven knows how we will get there,
we know we will”*

bloemen op de tafel van de schrijvers

Impressie van de Nederlandse Jaarvergadering

Door Sjoerd Uitslag

Dit is een in het Nederlands vertaald fragment uit het reisdagboek en rapport van Sjoerd Uitslag aan de Zweedse Vrienden, na zijn bezoek aan de jaarvergadering in Bennekom als vertegenwoordiger van Sweden Yearly Meeting.

Er zijn vele overeenkomsten tussen de Nederlandse en Zweedse Quakers. Ondanks kleine verschillen in cultuur en tradities, waren de overeenkomsten tussen onze Jaarvergaderingen treffend. Een grote doorbraak waarvan ik met dankbaarheid getuige mocht zijn, was het besluit om afstand te doen van het bezit van twee huizen in Amsterdam en Den Haag na een lang en voor sommigen pijnlijk proces. Liefde werd verenigd met waarheid en energie werd vrijgemaakt voor toekomstplannen rond de getuigenissen van de leden.

De Nederlandse Quakers willen onder meer een grote campagne starten voor inclusieve veiligheid: van een militaire naar een civiele veiligheidsstructuur. Op dit moment worden 2000 exemplaren gedrukt van een nieuw rapport dat in heel het land wordt verspreid. Er zijn zes panelbijeenkomsten met deskundigen gepland, er is een website gemaakt en op 14 september wordt een boek gepresenteerd in de Johanneskerk in Amersfoort.

Ook onze Nederlandse Vrienden blijken geen vreemden te zijn van conflicten over de verdeling en uitvoering van diverse functies, over hoe er wordt gecommuniceerd en informatie wordt gedeeld in verschillende contexten enz. Is dit een dramatisch falen als Quakers? Nee, zeg ik, het toont dat wij gewoon mensen zijn! Als we proberen om het complete beeld van een ander te zien, te luisteren, geduld te hebben en grondig zelfonderzoek te doen, dan kunnen wij de door ons opgedane kennis verspreiden in onze respectievelijke landen, juist nu daaraan de grootste behoefte bestaat."

Zingen op vrijdagavond met Sjoerd midden achter

Zendbrief Algemene Vergadering

Lieve Vrienden.

Van 24 – 26 mei 2024 waren we in het Natuurvriendenhuis De Bosbeek met ongeveer 60 Vrienden, waaronder 6 kinderen en 8 gasten uit België, Duitsland, Groot-Brittannië en Zweden. We hebben nieuwe mensen kunnen verwelkomen.

Het thema was: Vrede zaaien, zaden van Vrede.

De zwaluwen vlogen laag, er zat regen in de lucht. De beekjes in het bos waren gevuld en overal was er het roze, wit en lila van het vingerhoedskruid.

We leven in onrustige tijden. Oorlogen, crisissen, polarisatie.

We spraken over hoop.

Wat is hoop?

Hoe houd je hoop?

Helpt hoop om het vol te houden?

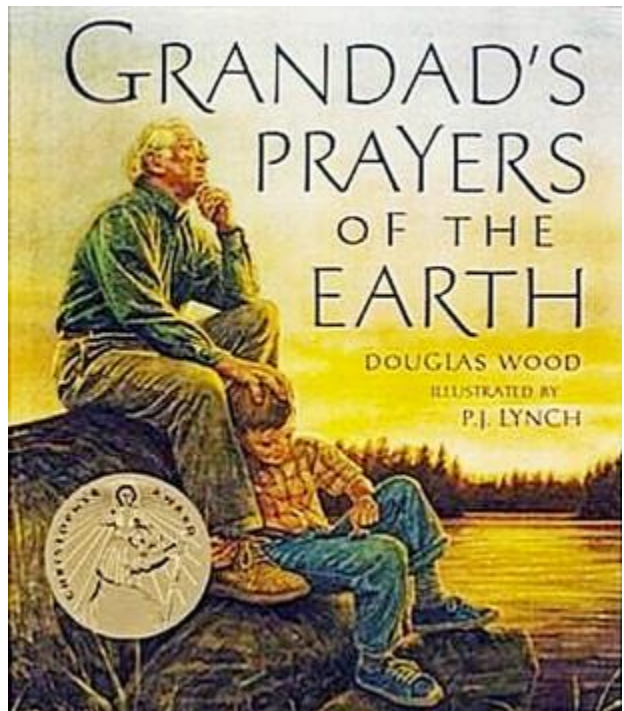
Hoe ga je om met angst en wanhoop?

Kunnen en durven we onze angsten onder ogen te zien?

In de eerste epiloog werd het verhaal voorgelezen van ‘Opa’s gebeden van de aarde’.

Bukken om een bloem te ruiken is een gebed. Werd daarin gezegd.

En: gewoon zijn zoals alles in de natuur, dat is al een gebed.

Frits ter Kuile, vredesactivist, heeft ons zaterdag aan het werk gezet.

We gingen aan de slag met vragen over onze idealen van geweldloosheid en hoe we die in de praktijk dachten te kunnen brengen.

Welke zaden van vrede zijn er en hoe moet je die zaaien.

En Kees Nieuwerth vertelde over het praktische boek / projectdocument over 'Inclusieve Veiligheid'. Dit boekwerk wordt 14 september in de vredesweek in de Johanneskerk in Amersfoort gelanceerd (zie ook www.samenveilig.earth)

Bomen bidden door naar de hemel te reiken

's Middags vertelde Tracey Martin van QCEA over haar '5 zaden van vrede'; het ging over haar werk in verschillende landen en verschillende functies, dat haar gevormd heeft op het gebied van werken aan vrede. Ze vertelde uit haar eigen ervaring en dat was inspirerend en indrukwekkend.

Haar laatste twee vragen waren:

Hoe zijn de zaden van vrede in jou gezaaid?

Waar kunnen we vandaag de dag zaden van vrede vinden?

In de 2^e basisgroep sessie hebben we deze vragen met elkaar verkend.

Bloemen bidden door hun geur en kleur af te geven.

Later op de middag hebben we een besluit genomen over de huizen. Voor het genootschap een grote en emotionele stap.

We willen onze financiële mogelijkheden benutten om het goddelijke zichtbaar te maken in deze wereld. Door onze panden los te laten en de betrokkenheid bij onze financiën te verbreden maken we de weg daarvoor vrij.

Aan het eind van deze lange dag kregen we in verschillende interessegroepen nog meer voorbeelden van hoe mensen in de praktijk vrede zaaien. Van het werk van QCEA en de beweging rond het boek 'Morele ambitie' van Rutger Bregman, tot het werk van Charles Tauber in Vukovar en Judy Moody-Stuart die vertelde over de relatie tussen de Nederlandse Vrienden en the Friends Girl School in Sohagpur, India.

Het hoge gras bidt terwijl het met zijn armen onder de hemel zwaait.

Deze Algemene Vergadering heeft ons veel gebracht.

Het samen zijn, elkaar weer of nóg beter leren kennen, heeft ons gevoed.

We zijn aan het denken gezet en er zijn belangrijke beslissingen genomen.

En er zijn zaadjes van Vrede gezaaid.

Niet vergeten water te geven!

Uit de 2^e epiloog:

'If you smile at me, I will understand. Because that's what everybody everywhere does in the same language' (uit het lied 'Wooden Ships' van Crosby, Stills and Nash)

'Wooden Ships' van Crosby, Stills and Nash

Een liefde – en vredevolle groet

rapportages vanuit de basisgroepen

Berichten van het Noëlhuis

Door Frits ter Kuile meegenomen naar de Algemene Vergadering

Haal ze uit Rafah!

Vanuit het Noëlhuis (www.noelhuis.nl) willen we graag iets doen voor onze oud-huisgenoot Adel en zijn gezin. De vrouw en kinderen van Adel zijn hun huis in noord Gaza al lang kwijt en overleven nu in Rafah. We hopen op jullie solidariteit om ze eruit te halen.

Uitreis visa voor het gezin kosten samen \$12.500. Adel heeft een vluchtelingen status in Griekenland gekregen. Met onze hulp wil hij naar Cairo om daar de uitreis visa te bemachtigen. Voor de reis naar en het verblijf in Cairo en het wachten op zijn gezin begroten we \$2.500.

En dan? Als ze eerst maar uit Rafah zijn!
En dan wil Adel proberen om ze in Europa in veiligheid te brengen.

Je kan via deze **GoFundMe** solidair zijn of je bijdrage overmaken aan het Jeannette Noel Huis, **NL10 TRIO 6390 2124 99**, o.v.v. 'steun Adel'.
0373 2032 19

Als je vragen hebt, bel gerust met Frits: 06 3029 5461
Leuk Ben hier op de AV

Frits in de touwen

KOOL STEENTJE VOOR STEENTJE.NL tegen KOLEN!

ECOTAGE
PICKWICK

22 JUNI

KOLENSPOOR
HAVENGEBIED AMSTERDAM

BRENG STEKJES, (KOOL)PLANTJES, ZADEN,
SNOEIHOUD, ETC. EN IETS VOOR DE
PICKNICK MEE!

STEENTJE-VOOR-STEENTJE 'SCHOTTERN' IS VOOR ONS:

- HET OP KLAARLICHTE DAG EN
- RUIM VAN TE VOREN AANGEKONDIGD BIJ PRORAIL EN DE OVERHEID
- IN VERENIGING/SAMEN/MET Z'N ALLEN
- **VERWIJDEREN VAN EEN OF MEER STEENTJES PER PERSOON UIT EEN SPOORBED WAAR ENKEL KOLENTREINEN MET HUN DODELIJKE LADING OVERHEEN RIJDEN**
- **MET HET DOEL HET SPOORBED ONGESCHIKT TE MAKEN VOOR VERDER KOLENTRANSPORT.**

DE DEELNEMERS

- NEMEN VERANTWOORDELIJKHEID VOOR HUN STEENTJE EN
- ZIJN DOOR PRORAIL, HET O.M. EN DE SAMENLEVING AAN TE SPREKEN OP HUN HANDELEN EN
- ROEPEN OP HUN BEURT DE SAMENLEVING, PRORAIL EN HET O.M. OP DEZE KOLENTREINEN NIET LANGER TE TOLEREREN, TE FACILITEREN EN TE BESCHERMEN.

Wij trekken een eindje mee op met de Quakers in Nederland

door Karin van Mensvoort antropoloog en associate partner bij
de Academie voor Organisatiecultuur

Leef avontuurlijk en bewust.

Neem risico's om je gezapigheid te overwinnen

Stap over de geschillen in verleden en heden heen.

Omhels diversiteit,

Het licht in eenieder groetend

We worden altijd geconfronteerd met keuzes, verwelkom ze

Laat je leven spreken

Evalueer je ervaringen

(Uit Quaker Faith en Practice)

Quaker bijeenkomst van de Midden en Zuid Nederlandse Quakers

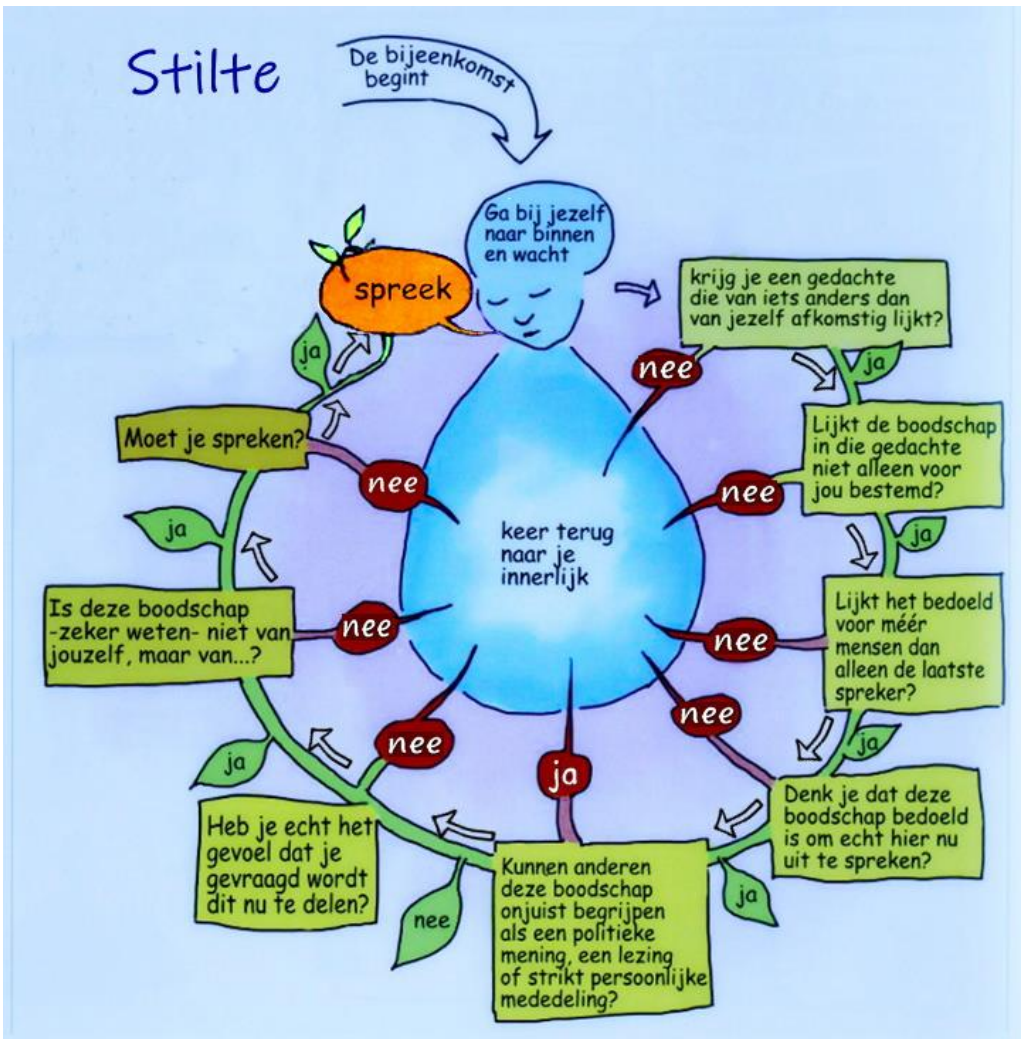
Daniëlle deed voor het boek *Building Tribes* onderzoek naar de kracht van Stiltemeetings bij de Quakers in Glenthorne, Engeland. In de leergang *Antropologische Teambegeleiding* leer je hoe je een stiltegesprek faciliteert, met dikwijls hele krachtige besluiten als resultaat. In organisaties begeleiden wij vaak een stiltemeeting. Om vastgelopen besluitvorming vlot te trekken en momenten van bezinning in de hectiek van alledag te hebben.

De Quaker gemeenschap in Nederland is klein en de gemiddelde leeftijd hoog. Wat zou het jammer zijn als de Quaker gemeenschap zou verdwijnen in Nederland. En daarom onderzoeken wij samen met de Quakers wat te doen om de filosofie en de dialoog methodes van de Quakers meer onder de

aandacht te brengen binnen Nederland. Want wat kunnen we het nu goed gebruiken als samenleving! Karin van Mensvoort en een groep antropologen en studenten antropologie verzamelt ervaringen en wij geven advies over hoe we denken dat de Quakers kunnen blijven bestaan en groeien. We vroegen vijf mensen om een stilte-meeting van de Quakers te bezoeken en hun ervaringen te delen. Dus voor we interventies gaan uitzetten eerst emic* kijken wat de cultuurpatronen zijn, deze ethic** duiden,

*De vraag bij het proces van 'discernment' bij een stille bijeenkomst: is dat wat je wilt zeggen werkelijk ego-vrij? Is het echt waard het hardop te zeggen?
Dit schema is vrij vorm gegeven uit het stripboek van Erik Dries: 'Gewoon Quakers'.*

veranderpotentie en verlangen bepalen en koppelen aan interventies. Met name de manier waarop Quakers een dialoog voeren met behulp van de “stilte meeting” is waanzinnig interessant voor organisaties. Wat als je voor je iets zegt eerst bij jezelf de afweging maakt of dat wat je wilt zeggen misschien niet al eerder gezegd is, zo ja.... je mond houden of het iets bijdraagt aan het doel van de bijeenkomst; niet echt..... je mond houden, of je iets zegt om je eigen ego te strelen; ja.... je mond houden. Niet de woorden maar de stilte brengen dan de wijsheid in de groep.

Wat als je niet alleen praat over de goede dingen doen, maar de goede dingen doet. Wat als het vanzelfsprekend is om in binnen je eigen invloedssfeer bij te dragen aan een mooiere wereld waar aandacht, leren en zorgvuldigheid vanzelfsprekend zijn?

Wist je dat de Quakers veel betekenen in dialoog over vrede. Ze stonden aan de vooravond van beëindigen van de Vietnamoorlog. Ze spraken zich veelvuldig uit over apartheid en afschaffing van slavernij. Ze agendeerden vrouwenrechten. Geweldloosheid en geen woorden, maar daden is een groot goed voor Quakers.

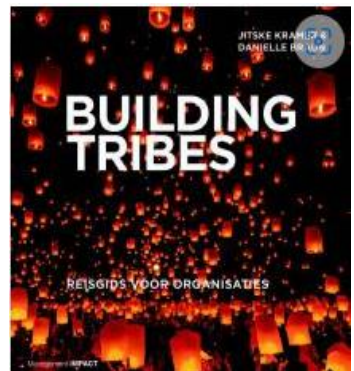
Het is een aanrader om een Quaker bijeenkomst bij te wonen. Je kunt je via de site van de Quakers aanmelden en je laten inspireren door de stilte.

In het boek *Building Tribes* vind je veel informatie over de Quakers en over hoe wij de dialoogmethode inzetten in organisaties. Het Quaker stiltegesprek maakt onderdeel uit van de leergang *Antropologische Teambegeleiding*. In organisaties begeleiden wij vaak een stilte meeting. Om vastgelopen besluitvorming vlot te trekken en momenten van bezinning in de hectiek van alledag te hebben.

Je kunt het deel over de Quakers in *Building Tribes* op de website van de Quakers vinden: <https://www.quakers.nu/wp-content/uploads/2024/06/mini-boekje-uit-building-tribes.pdf#page=19>

Ook in het boek van Rutger Bregman; *Morele Ambitie* vind je veel informatie over de Quakers en hun bijdrage aan belangrijke maatschappelijke veranderingen.

* Antropologen hanteren twee perspectieven als ze spreken over cultuur. Emic en etic. Het emic perspectief is het gezichtspunt vanuit de binnenstaander; welke duiding geven mensen zelf aan hun cultuur en gedrag? Het etic perspectief is de oordelende blik van de buitenstaander, waarbij je een ‘objectief normaal’ of ideaal optimum als ijkpunt hanteert.

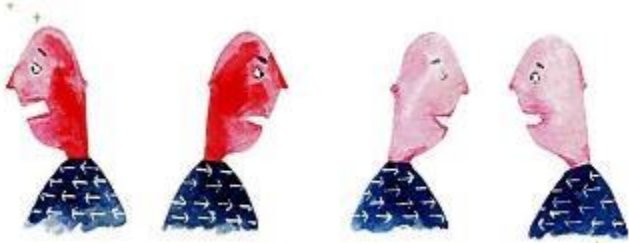

Praten of niet praten?

Door QCEA-directeur Tracey Martin /bewerkt door
Peter van Leeuwen

In de aanloop naar de EU-verkiezingen was er veel aandacht in de pers voor welke partijen en personen wel of niet met extreem-rechts willen samenwerken.

De meeste peilingen voorspelden een stijging van het aantal EP-leden die extreemrechtse partijen vertegenwoordigen in het nieuwe EU-parlement. Maatschappelijke organisaties zijn bang dat hun invloed sterk zal afnemen als het parlement naar rechts verschuift. Samen met politici zijn ze ook bang, dat elke schijn van omgang met extreemrechtse politici hen als "vergoelijking" zal worden aangerekend. Vergoelijken van haatzaaiende uitspraken, daarvan beschuldigd worden, dat kost aanhangers!

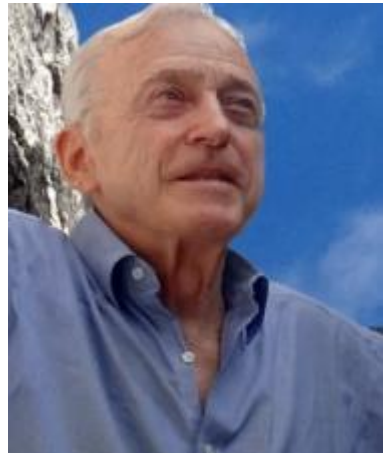
De Duitse AFD (Alternative für Deutschland) heeft standpunten geuit die voor QCEA echt niet door de beugel kunnen. Standpunten over migratie en over de klimaat crisis. Dat geldt ook voor vele andere standpunten.

Nadat de 'natuurherstelwet' eerst verzwakt werd en nu maar op het nippertje is aangenomen (17 juni), blijft de tegenstand binnen Europese landen onverminderd groot. De centrumrechtse EVP (Europese Volkspartij) heeft de mogelijkheid niet uitgesloten om samen te werken met extreemrechtse krachten in het nieuwe Europese Parlement.

Als Quaker-organisatie stelt dit ons voor een bekend dilemma: Gaan we in gesprek met degenen met wie we het totaal oneens zijn, of is het onze taak om hen juist bij elke mogelijke gelegenheid aan te spreken?

Zijn wij profeten of verzoeners?

Welke vormen van betrokkenheid kiezen we die het meest aansluiten bij onze waarden? Carl Abbott en Margery Post-Abbott schrijven hierover in een artikel over de ervaringen van Quaker-politici. Van buitenaf kunnen Quakers protestmarsen of briefcampagnes organiseren. Dat is vergelijkbaar

Carl Abbot

met andere pressiegroepen. Quakers hebben echter ook iets onderscheidends en essentieels te bieden:

De bereidheid om actief te luisteren en onverbiddeijk naar gemeenschappelijke grond te zoeken.

Wij missen onze Quaker- Europarlementariërs. Maar zij konden trouw blijven aan hun waarden en overtuigingen en tegelijkertijd luisteren naar degenen met wie ze het niet eens waren.

QCEA-medewerkers zijn geen politici, maar het is ons werk om met politici en ambtenaren samen te werken om het beleid te beïnvloeden. We hebben daarin de mogelijkheid om actief te luisteren en

te zoeken naar de gemeenschappelijke basis. We kunnen onze zaak met respect bepleiten. Tegelijkertijd tonen we ons nieuwsgierig naar waarom mensen de standpunten innemen die zij koesteren. Dit betekent niet dat we onze eigen opvattingen moeten verbergen. We wijzen erop wanneer een bepaalde opmerking ons schadelijk lijkt of niet op feiten gebaseerd is.

Paul Ingram schrijft over de aanpak die hij heeft ontwikkeld en die hoge militairen en regeringsleiders samenbrengt om te onderzoeken hoe we de dreiging van een kernoorlog kunnen verminderen: “We waarderen ons eigen perspectief en de daarmee gepaard gaande gevoelens, en behandelen ze als van grote waarde. Maar we erkennen ook dat we allemaal in een breder ecosysteem zitten waar anderen verschillende en geldige perspectieven hebben. Dit geldt zelfs als ze ons beledigen.”

Hij herinnert ons eraan openheid, nieuwsgierigheid, mededogen, nederigheid en aanpassingsvermogen te koesteren. Dat is een bewuste aanpak om relaties te ontwikkelen op basis van wederzijds leren, zelfs (in het bijzonder) met degenen waarvan we denken dat ze zich vergissen.

QCEA zet zich in voor het faciliteren van de dialoog tussen mensen die verschillende ervaringen en meningen hebben over uitdagende kwesties, zoals migratie en klimaatrechtvaardigheid. Wij vinden dit van

Mary Post-Abbot

Why is QCEA unique?

Can work across
issue boundaries

'Independent' -
not funded by EU

Safe space, co-convenor
of challenging
conversations

Values-driven,
non-confrontational
approach

cruciaal belang voor het soort veranderingen dat nodig is om de enorme uitdagingen waarmee Europa wordt geconfronteerd, aan te pakken. Dat lukt niet als we alleen relaties hebben met mensen die het met ons eens zijn. Sommige politici beschouwen de maatschappelijke organisaties in het slechtste geval als een vijand en zeker als een irritatiebron.

We moeten dus contact met hen opnemen en vertrouwen opbouwen. Dat kunnen we alleen doen door te laten zien dat we bereid zijn te luisteren. Dat is niet hetzelfde als het eens zijn met hun opvattingen over migratie of de klimaatcrisis. Maar het betekent wel dat we proberen hen als menselijke wezens te begrijpen. We moedigen hen aan om op een vreedzame en open manier om te gaan met degenen die anders denken. We hopen dat sommigen van hen dan bereid zullen zijn om deel te nemen aan onze dialoog evenementen. Dan ontstaan verdere mogelijkheden voor wederzijds begrip en vreedzame betrokkenheid over de politieke scheidslijnen heen.

Zal dit gemakkelijk zijn? Nee. Zullen wij in alle gevallen succesvol zijn? Nee. Moeten we het proberen? Ik geloof dat we dat moeten doen. Het is een belangrijk onderdeel van ons getuigenis aan de Europese instellingen. Veel deuren zullen voor ons gesloten blijven, maar er kunnen een paar deuren zijn die op een kiertje staan. Die kunnen mogelijkheden bieden voor een dialoog die anders niet zou plaatsvinden.

Wij heten daarom alle nieuwe leden van het Europees Parlement van harte welkom in het nieuwe parlement, waarbij wij de moeilijke taak erkennen die voor hen ligt. We hopen ieder nieuw lid van het Europees Parlement een klein handgemaakt geschenk van textiel te kunnen aanbieden: een signaal dat we hen als mensen erkennen, ongeacht hun politieke voorkeuren. We geloven en hopen dat ze dit mandaat benaderen met een gevoel van verantwoordelijkheid en publieke dienstverlening aan de gemeenschap, van de hele samenleving en tegenover de wereld.

Als je ons hierbij wilt helpen,
kunt je een gift doen.

Quaker Council for European Affairs

IBAN: BE58 2100 5598 1479

BIC: GEBA BEBB 36A

BNP Paribas Fortis Bank

*Dit is de ansichtkaart voor alle
Kamerleden:*

Kerk Walk-out voor Gaza

Een buitendienst in Zwolle voor Palestina, georganiseerd door Kairos Sabeel.

Door de redactie

“Jezus has left the building” was de titel van de liturgie van de buitendienst in het Ter Pelkwijkpark op zondag 16 juni in Zwolle.

Een indrukwekkende dienst met zo'n dertig deelnemers die zich allemaal betrokken voelden bij wat er op het ogenblik in Gaza gebeurt. Enkele fragmenten uit de liturgie:

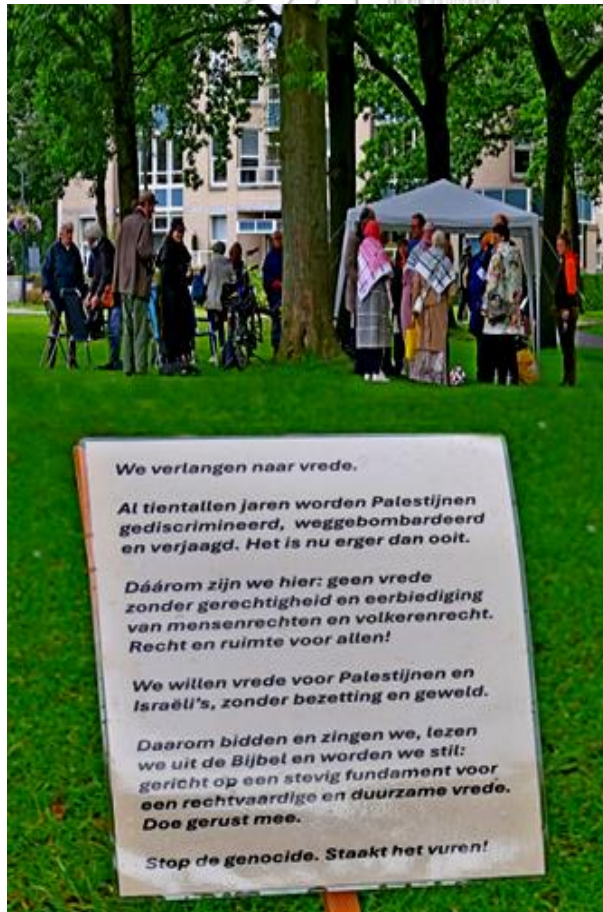
*Lied: Maak ons hart onrustig
Maak ons hart onrustig, God,
Dat het ontevreden klopt,
als we mooie leugens horen
en gemakkelijke woorden!*

*Maak ons hart onrustig, God.
In de schuldbelijdenis belijden
we dat we te kort geschoten
zijn in liefde, in moed en in so-
lidariteit.*

We zongen samen het lied: We Shall Overcome.

In het Kyrië werden voorbeelden gegeven van de vele doden, gewonden en gevangenen Palestijnen. Ook werd er verteld over de bestorming van Oost-Jeruzalem door duizenden Israëlische fanatieke joden. We zongen daarna het lied: Als alles duister is, ontsteek dan een lichtend vuur dat nooit meer dooft.

Er werden enkele bijbelstukken gelezen uit het oude testament.

In het credo van Dorothé Sölle (zie blz .6 van deze Vriendenkring) werd ik vooral door dit fragment geraakt:

'Elke dag vrees ik dat Hij (Jezus) vergeefs is gestorven,

omdat Hij in onze kerken is begraven,

omdat wij zijn revolutie hebben verraden,

gehoorzaam en bang voor de autoriteiten.'

We zongen het lied uit Taizé: *The kingdom of God is justice and peace and joy in the Holy Spirit. Come Lord, and open in us the gates of your kingdom.*

Dan leggen we als ritueel in stilte wandelend de stenen die we meegebracht hebben bij een boom. De stenen staan voor de brokstukken van alle verwoeste mensenlevens. En we voelen onze rouw, pijn en woede over zoveel leed. Maar ook over Nederlandse medeplichtigheid en het te kort schieten van solidariteit en protest van de kerken in Nederland.

Tot slot zongen we het lied:

We will make no peace with oppression.

Those who live by the sword will die by the sword

We will stand against the violence of every form

We will march in the streets, no justice, no peace

On and on till thy neighbour, till we all stand free.

Almighty God, help us not to be afraid

Almighty God, give us your strength.

Na afloop sprak een Palestijnse vrouw uit Gaza, die in Nederland woont, de hoop uit dat we in actie komen voor de vrede in Palestina.

In andere toespraken werd telkens benadrukt dat het gaat om vrede voor Israëliërs en Palestijnen en dat we oproepen tot een staakt het vuren.

Stenen die werden neergelegd staan voor de brokstukken van alle verwoeste mensenlevens

Quakers helpen in Gaza

De Amerikaanse Quaker Hulporganisatie AFSC verstrekt hygiënekits en bevordert geestelijke gezondheid in Gaza

Door Serena Awad van AFSC 13 juni 2024

Met jullie hulp hebben we vrouwen voorzien van zeep, handdoeken en andere benodigdheden. We organiseren ook psychologische steun, die helpt om hen een waardig leven te laten leiden. Negen maanden na de crisis in Gaza is er geen einde in zicht aan de massale ontthoeding van mensen uit hun huizen, de wijdverbreide hongersnood en de voortdurende bombardementen. Iedereen is diep getroffen door het voortdurende trauma dat we ervaren.

Mensen zijn wanhopig op zoek naar hulp – niet alleen naar voedsel en andere essentiële zaken, maar ook naar ondersteuning op het gebied van de geestelijke gezondheidszorg. Veel meer vrouwen, mannen en kinderen zoeken therapie en counseling.

Serena Awad

Vrouwen nemen deel aan groepssessies

Om aan deze behoeften te helpen voldoen, werkt AFSC samen met het Gaza Community Mental Health Program (GCMHP) in de kampen Al Khwalda en Al Amal. De organisatie biedt cruciale psychologische eerste hulp aan onthoemde vrouwen die nu in tenten wonen. Vrouwen komen samen voor groepssessies in de kampen. Daar weten ze dat iemand naar hen zal luisteren, omdat ze vaak de emotionele lasten van hun kinderen en andere familieleden dragen zonder dat ze een uitlaatklep hebben voor hun eigen pijn. GCMHP-medewerkers helpen bij het identificeren van dringende behoeften, het opsporen van vroege tekenen van psychosociale problemen en helpen mensen indien nodig toegang te krijgen tot gespecialiseerde diensten.

Na deze sessies delen AFSC-medewerkers en vrijwilligers hygiënekits uit. Elke set bevat essentiële benodigdheden zoals zeep, wasmiddel, maandverband, tandpasta en tissues. Deze items zijn essentieel voor het basiswelzijn en de waardigheid. Ze helpen ook ziekten te

AFSC-personeel deelt hygiënekits uit in de Al Amal- en Al Khwalda-kampen in Gaza.

voorkomen. Maar weinig hulporganisaties leveren ze, en de stijgende prijzen maken ze voor de meeste mensen onbetaalbaar.

Deze inspanning is slechts een klein deel van de overweldigende steun die nodig is, maar het helpt mensen hun dagelijkse leven onder ogen te zien en door te gaan. Het is een van de vele manieren waarop ons team in Gaza met partners samenwerkt om zowel geestelijke als lichamelijke behoeften aan te pakken.

Nogmaals hartelijk dank aan iedereen die heeft bijgedragen aan onze inspanningen. We zijn dankbaar voor uw steun bij het verlenen van humanitaire hulp. Blijf ons alstublieft volgen en blijf oproepen tot een permanent staakt-het-vuren en humanitaire toegang voor Gaza.

Steun aan het werk van AFSC kun je geven door een gift te doen aan het Quakerhulpfonds onder vermelding van AFSC GAZA. Bankrekening: NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds

Firas Ramlawi, coördinator van AFSC in Gaza, deelt een voedselpakket uit aan een kind.

De VN resolutie voor Gaza

De resolutie voor een staakt-het-vuren in Gaza werd gisteren aangenomen door de Verenigde Naties na het bloedbad in Nuseirat.

AFSC nieuws 11 juni 2024, door Layne Mullett, Directeur Mediarelaties

Palestijnen inspecteren de plaats van een Israëlische luchtaanval in Rafah.

Foto. Mohammed Zaanoun AFSC

Gisteren stemde de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties voor een resolutie ter ondersteuning van een voorstel voor een staakt-het-vuren in drie fasen tussen Israël en Hamas. Hamas heeft de resolutie aanvaard en zegt bereid te zijn samen te werken met bemiddelaars en onderhandelingen te beginnen. Dit is een positieve ontwikkeling en een cruciale stap in de richting van het beëindigen van geweld en genocide. Maar het zal alleen een belangrijke stap zijn als Israël het voorstel ook accepteert.

Soortgelijke resoluties die door de VN zijn aangenomen, zijn volledig genegeerd. De VS, de internationale gemeenschap, basis- en maatschappelijke organisaties moeten alles doen wat in hun macht ligt om Israël zover te krijgen dat zij zich hieraan houdt, en een transparant onderzoek openen naar alle schendingen van het internationaal humanitair recht. Wij blijven president Biden oproepen om alle stappen te ondernemen – inclusief het instellen van een wapenembargo tegen Israël – om een permanent staakt-het-vuren tot stand te brengen.

De resolutie komt slechts enkele dagen nadat het Israëlische leger een bloedbad heeft aangericht in het vluchtelingenkamp Nuseirat in centraal Gaza, waarbij ten minste 274 Palestijnen omkwamen en meer dan 600 gewond

raakten. Burgers werden gedood door bommen vanuit de lucht en neergeschoten door IDF-soldaten, schijnbaar willekeurig terwijl ze de gebouwen doorzochten. Vervolgens bombardeerde Israël tientallen huizen in het gebied, waarbij de doden onder het puin werden begraven.

Het verklaarde doel van de inval was het redden van vier Israëliëse gijzelaars, die nu herenigd zijn met hun families. Wij steunen de vrijheid voor alle mensen die gevangen worden gehouden, inclusief alle Palestijnen die ten onrechte worden vastgehouden en opgesloten. De snelste en veiligste manier om mensen uit gevangenschap te bevrijden is een permanent staakt-het-vuren.

Totdat er een permanent staakt-het-vuren is en we de diepere oorzaken van dit geweld beginnen aan te pakken, zal er geen veilige plek in Gaza zijn. Geen enkel kind zou ooit getuige moeten zijn van wat Palestijnse kinderen hebben moeten doorstaan. Niemand mag zijn dierbaren onder het puin verliezen. Niemand mag geconfronteerd worden met de vernietiging van zijn land, zijn families en zijn manier van leven. We moeten ons blijven verzetten, solidariteit tonen en bouwen aan een betere toekomst voor Palestina en voor alle mensen.

Het American Friends Service Committee (AFSC) bevordert een wereld vrij van geweld, ongelijkheid en onderdrukking. Geleid door het Quaker-geloof in het goddelijke licht in ieder mens, koesteren we de zaden van verandering en het respect voor het menselijk leven om onze samenlevingen en instellingen fundamenteel te transformeren. We werken samen met mensen en partners over de hele wereld, van alle geloofsovertuigingen en achtergronden, om tegemoet te komen aan dringende behoeften van de gemeenschap, om onrecht aan te pakken en om vrede op te bouwen.

Joyce Ajlouny over haar bezoek aan Ramallah

Bron: AFSC website

Joyce Ajlouny Directeur van AFSC (en afkomstig uit Ramallah, zij was o.a. directeur van Friends School Ramallah). Zij vertelt over wat zij zag toen zij de vorige maand in Palestina was. We hebben drie AFSC-personeelsleden in Gaza: Adham, en Firas, en Serena. Ze werken samen met andere organisaties, partnerorganisaties. Ze hebben voor voedsel gezorgd, hygiënepakketten, ze hebben activiteiten met kinderen gedaan. Sinds 7 oktober hebben ze meer dan een half miljoen mensen geholpen.

Ik heb gewoon ontzag voor hoe ze het doen, omdat ze zelf hun huis zijn kwijtgeraakt. Keer op keer zijn ze ontheemd geraakt. Het is om de paar weken dat ze zeggen: we moeten weer verhuizen, we gaan weer verhuizen. De vorige keer zijn ze uit Rafah verhuisd, en nu zitten ze in tenten. En toch worden ze 's ochtends wakker, zetten ze hun tenten op voor hun gezinnen en zorgen ervoor dat ze voedsel en water hebben als ze kunnen. Daarna gaan ze AFSC-werk doen en verlenen ze zoveel mogelijk humanitaire hulp, zoveel als ze kunnen vinden.

In Egypte staan vrachtwagens met hulpgoederen die wij hebben gekocht, net als alle andere internationale organisaties, vast aan de grens. Israël laat ze niet binnen.

Onze laatste vrachtwagen die via Jordanië binnenkwam, werd aangevallen door kolonisten. Gelukkig bleef het meel op de vrachtwagen intact en konden we het Gaza binnenbrengen.

Maar mijn verblijf was in Ramallah. Het was beangstigend om daar te zijn. Ik kon niet op pad gaan om naar een nabijgelegen dorp te gaan, omdat mijn zoon die daar is en mijn moeder die daar is, zeiden: nee, nee, nee, het is niet veilig vanwege het kolonistengeweld.

Dat was voor mij een heel groot verschil met vroeger, toen we min of meer wisten welke wegen we moesten vermijden, enzovoort, om veilig te blijven. Deze keer was er een sfeer van onzekerheid dat heel grimmig was. Kolonisten plunderen elke dag Palestijnse dorpen en steden.

Eén familielid had een jonge dochter, ze is 22 of 23, en ze hebben haar 's nachts ontvoerd. De Israëliische soldaten kwamen binnen, ontvoerden haar om drie uur 's ochtends en namen haar mee.

Wat mensen zich niet realiseren is dat Israël sinds 7 oktober meer dan 8.000

Palestijnen uit de Westbank heeft vastgehouden. Dat vind ik een verbazingwekkend aantal. De enige reden, naar mijn mening, dat ze zoveel mensen hebben vastgehouden, is dat ze ze als onderhandelingsstroef willen gebruiken. Dat is wat er gebeurde tijdens de laatste uitwisseling.

Ik geloof dat Israël na die overeenkomst, als slechts een tijdelijk staakt-het-vuren, zo'n duizend Palestijnse gevangenen heeft vrijgelaten, maar de volgende dag kunnen ze hen of anderen opnieuw oppakken. Dat is wat er op de Westelijke Jordaanoever gebeurt. Het is heel, heel erg. Mensen voelen zich niet veilig. Invallen door het Israëlische leger en aanvallen door kolonisten zijn de oorzaak van deze situatie. ....

Dan is er nog dat gevoel van wanhoop, en tegelijkertijd zag ik veel creativiteit, en ik blijf praten, ik praat soms graag over de zilveren rand. Een radio-station dat educatief materiaal aan het opzetten was zodat jonge studenten in Gaza kunnen afstemmen en het een en ander kunnen leren, of de lokale universiteit in Ramallah, de Birzeit University, die de studenten in Gaza online lessen aanbiedt zodat ze hun universitaire opleiding kunnen afmaken.

Eén architectuurschool stuurde afbeeldingen van hoe je je eigen tent kunt bouwen naar hun collega's in Gaza, enzovoort. Ik denk dat dit het soort dingen is waar ik graag over praat, omdat het gaat over de veerkracht van de Palestijnse gemeenschap, en dat is wat ik daar zag. ....

Ik denk dat mensen zich niet realiseren, dat we dag in en dag uit in ons leven, de dagelijkse vernedering voelen. Ik herinner me dit als kind, en ook toen ik daar de Quakerschool leidde, en ik zag hoe wreed de bezetting is. En het trauma, het collectieve trauma dat al generaties lang wordt veroorzaakt. We zijn nu omringd zijn door muren en totale straffeloosheid voor iedereen die een dorp aanvalt. Er is geen verantwoordelijkheid. Zelfs een Amerikaans staatsburger, Shi-

reen Abu Akleh, journaliste, was het doelwit en werd vermoord. En tienduizenden zijn nu in Gaza het doelwit en worden gedood, ook kinderen en hulpverleners. Ik vrees voor ons personeel als hulpverleners.

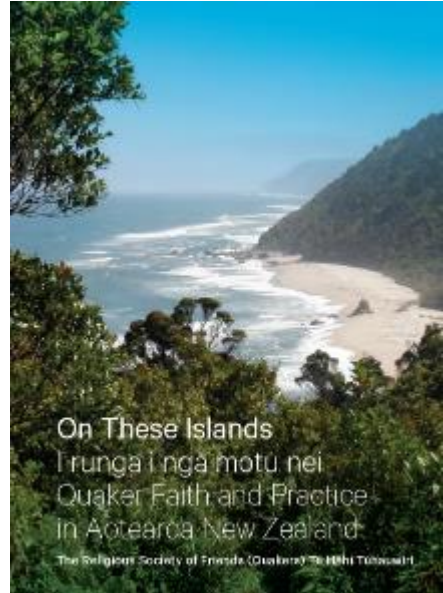
AFSC werkers in Egypte laden een vrachtwagen voor Gaza, maar die wordt niet doorgelaten door Israël

Bezitten wij de natuur of bezit de natuur ons?

Uit: *Quaker Faith & Practice in Aotearoa, Nieuw-Zeeland*

2.17 *Quaker Jaarvergadering van Aotearoa Nieuw-Zeeland 1991*

Nieuw Zeeland bestaat uit twee culturen (biculturalisme) en de Nieuw-Zeelandse samenleving heeft een racistische structuur. We moesten toegeven dat we er niet in waren geslaagd onze eerdere belofte na te komen om te werken aan een oprecht partnerschap met de Maori-bevolking. Dit zou het delen van hulpbronnen vereisen en het opgeven van onze macht en privileges. We weten dat inheemse volkeren het land, en zelfs de hele natuurlijke wereld, niet beschouwen als iets dat zij bezitten, maar als iets dat hen bezit. Een Vriendin die in de Parlementaire Commissie voor Milieu zit, sprak vanuit haar Quaker-achtergrond over haar besef dat de huidige ecologische crisis in de wereld in feite wortels kan hebben in de joods-christelijke traditie. Volgens Genesis heeft God de mens de overheersing over de schepping gegeven en dus moeten we van andere culturen de betekenis en het belang van het beheer van natuurlijke hulpbronnen leren. Milieubeheer en sociaal beleid moeten samenwerken om de schade te herstellen die het gevolg is van jarenlange arrogante exploitatie van grond in particulier bezit.

Hoe integreren we mensen in onze meeting die anders zijn?

Quakers en Ik van donderdag 20 juni, door Marlies Tjallingii

We wisselen uit naar aanleiding van de “Quaker Speak” video over Ted Heck die deelt met zijn meeting dat hij als vrouw man wil worden. De vragen die we voorleggen zijn: Hoe herken je het verhaal van Ted? Welke ervaringen hebben jullie met het verwelkomen van transgenders of mensen die andere ideeën hebben of anders zijn dan we gewend zijn?

We delen onze ervaringen. Iedere keer is er een korte stilte tussen de bijdragen. Er is iedere keer een andere ik aan het woord.

Bijzonder is dat we in Bennekom iemand hebben die leeft vanuit de Joodse traditie en zich helemaal thuis voelt ook in het lesbisch zijn. In de Quakergroep mag ze zijn zoals ze is en ook haar 2 vrouwen zijn welkom als ze mee willen komen. Ook haar bijdragen zijn een waardevolle inbreng tijdens de wijdingssamenkomst en ook in de zakenvergadering.

Wat mooi dat het anders-zijn van haar en van Ted niet wordt geoordeeld of veroordeeld in de gemeenschap. Er is bij mij blijdschap voor hen. Voor mij is het dat ik onlangs de Quakers heb ontmoet. Ik word er gewaardeerd om mezelf en niet vanuit een standaard beeld beoordeeld dat op mij geplakt wordt.

Ik heb relaties gehad met zowel mannen als vrouwen, maar dat speelt op dit moment niet. Ik heb bij de Quakers in Den Haag iets verteld over “Wie ben jij?” Dat vond ik eng, zou ik andere mensen op hun ziel trappen met mijn ideeën? Ik voelde me kwetsbaar. Ik was verbijsterd over hoe welkom ik was. Uit het verhaal van Ted Heck leer ik, dat ik ook met iemand had kunnen

Ted Heck vertelt zijn meeting dat hij als vrouw man wil worden

praten over wat ik wilde bijdragen en om het samen voor te bereiden. Dat opent perspectief. Er kan veel bij de Quakers: dat ik met al mijn ongelovigheid welkom ben bij een Religieus Genootschap.

Het is voor mij prettig als het een beetje geordend is: man-vrouw; goed-kwaad. Als dat verstoord wordt, kloppen de paradigma's niet meer. Iedereen is bij de Quakers welkom voor wat hij/zij/hen is/zijn. Ik heb er wel gedachtes over. Iedereen heeft dat van God in zich en daarmee maak ik verbinding. Mijn mening is maar een mening. Ik probeer de mens in de ander te zien. Ook al vind ik dat soms moeilijk.

Wat ik herken bij Ted is het vertrouwen dat hij helemaal zichzelf mag zijn. Het vertrouwen van mensen die je uitnodigen om helemaal jezelf te zijn is een groot geschenk.

Van mijn moeder, die counselor was op een middelbare school, leerde ik hoe belangrijk het is om te luisteren naar de verhalen van jongeren, die op school niet geaccepteerd werden. Dat tolerantie heel belangrijk is. Zij deelde haar verhalen als ze thuis kwam.

In mijn omgeving worden mensen die homoseksueel zijn niet geaccepteerd. Ik ken mensen die daarom weg zijn gegaan uit mijn stad en ook uit het land. Belangrijk is dat ze leren om zichzelf te accepteren en er zijn ook niet gouvernementele organisaties die veilige plekken voor hen vinden waar ze wel geaccepteerd worden. Ik hoor vaak dat mensen zeggen: jij luistert naar ons en je accepteert ons zonder te oordelen.

Ik rust uit terwijl ik luister naar jullie. Ik werk op een school voor voortgezet onderwijs en vanmiddag had ik een gesprek met een leerling die gepest werd. Ze vertelde hoe ze worstelt om erbij te horen. Ze moest huilen. Ik vind het moeilijk om te zien hoe jonge mensen worstelen om een plek te vinden. Ik heb ook oog voor de reden waarom de anderen dat doen. Ik hoop dat ik de wijsheid heb om het juiste te doen en te zeggen.

60 jaar geleden was ik lid van de jonge vrienden. Een van de groep had grote psychische problemen. Zijn moeder ging naar zijn psychiater en die vroeg: “Is er in uw geloofsgemeenschap ruimte voor zo’n problematische jongen?” De moeder antwoordde: “Zolang we het aan kunnen.” Dat ben ik nooit vergeten.

Soms is het nog niet zo gemakkelijk om iedereen te accepteren zoals zij zijn, en hen als een kind van God te zien.

Juist als we verschillend zijn worden we uitgenodigd om ons af te vragen hoe zit ik in elkaar? Dat is een cadeau, een groot geschenk. Die uitdaging is een prikkel om dat van God in de ander te blijven zien. Dat is niet altijd zo gemakkelijk.

Hoe ga je om met mensen die weigeren te accepteren dat anderen anders zijn? Ook dan is het belangrijk om dat van God in de ander te zien. Dat vraagt om langdurig en open te wachten en tolerant te zijn. We hebben ook mensen zien veranderen in hun standpunten juist door het geduld en de acceptatie.

Er was een uitzending van Kruispunt over het Stadklooster in Den Haag, eens woonden daar 700 broeders en was er een school. Nu is er nog één broeder en er woont een echtpaar in het klooster en een jonge vrouw. Iedere vrijdag wordt er door vrijwilligers gekookt voor meer dan 100 mensen. Mensen die op straat leven en geen huis hebben en ieder ander is er welkom. Er is een dienst in de kapel. De straatpastor doet ook mee. Er voelde heel veel liefde voor elkaar. Wat een mooi voorbeeld van inclusiviteit. En zijn we niet allemaal verschillend van elkaar? Stel dat we allemaal hetzelfde zouden zijn. Wat is het mooi dat we ook juist onszelf mogen zijn.

*feest bij het
stadsklooster in
den Haag*

Armoede uitgelegd aan mensen met geld

Boekbespreking door de redactie

Ik ben als Quaker overtuigd dat er ‘iets van God’ in ieder mens is. Dat betekent respect en aandacht voor de persoon, ook al ben ik het niet eens met diens mening.

Dat de laatste tijd zoveel meer mensen extreem rechts stemmen verontrust mij enorm.

Ik vraag mij af hoe het komt, dat aardige weldenkende mensen op zulke extreme partijen stemmen. Partijen die negatief ten opzichte van bepaalde groepen mensen zijn.

Vooraf omdat zij zo hardvochtig tegen vluchtelingen en Islamitisch groepen mensen in de samenleving willen optreden. Bij vluchtelingen gaat het tegen mensen die hun familie moeten achterlaten om oorlog en onderdrukking te ontvluchten. Dit boek van Tim ‘S. Jongers (1981) geeft hier inzicht want hij is een ervaringsdeskundige. Tim groeide op in armoede. Hij komt uit een arm gezin met veel problemen en was lange tijd zelf verslaafd en dakloos. Uiteindelijk ging hij studeren, deed onderzoek naar armoede en doet nu beleidsvoorstellen om armoede te bestrijden. Tim is politicoloog, bestuurskundige en directeur van de Wiardi Beckman Stichting. Voor De Correspondent is hij als correspondent ‘Samenleven’ en schrijft hij over armoede. Hij ontdekte dat hoe de meeste mensen denken over armoede, van geen kant klopt.

Daarom schreef hij dit boek: een spoedcursus armoede, bedoeld voor mensen met geld. Want armoede bestrijden kan pas als zij anders leren kijken.

Daarom hier een korte bespreking van dit boek en enkele fragmenten.

‘Armoede is je eigen schuld.

Armoede is niet meer dan een gebrek aan geld.

Armoede leidt tot domme en ongezonde keuzes.’

Dit zijn veel gehoorde onjuiste meningen.

In een land geregeerd door welvarende, hogeropgeleide mensen wordt op een beperkte en soms zelfs schadelijke manier naar armoede gekeken. Dit fragment geeft inzicht in waarom mensen het vertrouwen in de overheid verliezen en mogelijk extreem rechts gaan stemmen.

Blz 118: Geen grip hebben – we kennen het allemaal wel – leidt tot gevoelens van onzekerheid en onbehagen, zoals bij de zoektocht naar een woning, die door een oververhitte woningmarkt maar niet opschiet of het lange wachten alvorens je naar een therapeut kan. Doorgaans is het een tijdelijke situatie. Maar als onzekerheid langer duurt, op vele terreinen in je leven speelt en je onbehagen niet vermindert, dan is het een heel ander verhaal. Dan kan de griploosheid leiden tot ziekte, stress en zelfs tot opvattingen die tegen onze democratie in gaan.* (Mark Bovens e.a. Grip. Het maatschappelijk belang van persoonlijke controle, WRR (2023).

Anders gezegd: hoe minder controle we als individuen ervaren om levensdoelen te behalen, hoe groter onze

onvrede over de samenleving als geheel.* De optelsom van deze persoonlijke onzekerheid leidt tot maatschappelijk chagrijn. Dat maakt van persoonlijke controle over het eigen leven een maatschappelijk belang.*

Ja arme mensen missen vaak grip. Ze hebben minder sociale contacten, participeren minder in de samenleving en vertonen minder vertrouwen in de ander. Of zoals een geïnterviewde het in een onderzoek van onder andere Gera Nagelhout, bijzonder hoogleraar Gezondheid en Welzijn van Mensen met een Lagere Sociaaleconomische Positie, zegt: Na al die problemen, dan leer je wel dat er maar één persoon is op wie je altijd kan terugvallen [...] en dat ben je zelf. Dat hebben mijn kinderen inmiddels ook van mij overgenomen. *(Gera E. Nagelhout e.a. Barriers and Facilitators for Health Behavior Change among adults from Multi-Problem households, Int. Journal of Environmental Research and Public Health. 2017.

Willen we het onbehagen verminderen en mensen meer controle over hun leven geven, dan is de huidige beleidsfocus op bestaanszekerheid (geld) volgens de WRR onvoldoende. Beleid moet, aldus de WRR, zodanig ingezet worden dat het burgers help om hun levensdoelen te behalen. Oftewel: geef burgers een bepaalde mate van zekerheid zodat ze in staat worden gesteld om zelf hun leven in te richten.* (Overheid moet burger meer grip op eigen leven geven, NOS 30 nov. 2023)

Bij het aanvragen van inkomensondersteuning kan iemand te maken krijgen met

27
8

regelingen en
definities van het
begrip inkomen of
vermogen

Een Openhartig Verhaal over Sterven.

De spirituele effecten van mijn keuze om mijn vader van de beademing te laten halen.

Pendle Hill pamflet 479, van Sulamith Clearbridge; vertaling Frieda Oudakker.

Dood

Uiteindelijk sliep mijn vader in en werd het slangetje verwijderd. Het tempo van zijn ademhalingen werd veel minder. Maar hij stierf nog niet. Het had 5 uur geduurd, in plaats van de voorspelde 20 minuten. Het was nu bijna middernacht. Mijn moeder wachtte en wachtte. Totdat zij, praktisch slapend zei: “Dit was het, ik moet naar huis”.

Eerder op de avond zei mijn moeder dat zij een verzorgster ging nemen om bij haar te zijn zodat ik tot het einde bij mijn vader kon blijven. Ik was geschokt – ze moest deze nacht niet met een vreemde doorbrengen! Ik zei: “Dat gaan we niet doen!” Dus nu moesten we besluiten wie van ons met haar mee zou gaan. Ik was emotioneel uitgeput: de vorige ochtend was ik nog in Vermont. Iemand moest mijn moeder naar huis rijden en in bed helpen, er vóór en met haar zijn. Ik ervoer een gecompliceerde mix van emoties. Niemand antwoordde en zei dat hij of zij met haar mee zou gaan. Ik wilde deze nacht samen met haar doorbrengen. Ik wist dat ik de meest geschikte persoon voor haar was, en ook dat het mijn plicht was. Toch snakte ik ernaar om bij mijn vader te blijven. Ik was ook razend. Dat familielid die het proces in de war stuurde door een ‘second opinion’ aan een andere dokter te vragen - wat resulteerde in een uitstel van vele uren - had een situatie veroorzaakt die mij dwong om een offer te brengen.

Uiteindelijk zou ik niet in staat zijn om mijn vader door het proces van zijn sterven heen te vergezellen, niet in staat om hem te wassen, aan te kleden en te zegenen na zijn dood, wat ik zó graag wilde doen. Maar mijn moeder had mijn zorg, hulp en aanwezigheid nodig. Ik denk dat als ik bij hem kon zijn, ik het wonder zou zien van zijn geest die zijn lichaam verliet. Dat zou hij met mij gedeeld hebben.

Een verlies zoals dit kon nooit meer goed gemaakt worden.

*... De heer zal ons zegenen met vrede
en mijn hart doen herleven.*

God zal mij troosten en alles wat kapot is verzorgen.

*God zal van mijn wildernis een paradijs maken
en van mijn woestijn een tuin voor de Heer.*

*Daar zullen vreugde en blijdschap gevonden worden
en dankliederen zullen er klinken.*

Een Joods gebed

Schuld

Op dat moment voelde ik mij uitgeput en niet in staat om samen met mijn moeder naar huis te rijden. Mijn broer bracht ons weg. We kwamen thuis aan om kwart voor twee. Mijn broer racete terug naar het ziekenhuis, om daar te ontdekken dat onze vader een minuut of twee daarvoor gestorven was.

Ik voelde mij vreselijk. Het was mijn schuld dat hij er niet op tijd bij kon zijn.

Vrienden en professionele werkers in hospices vertelden mij later dat het waarschijnlijk zo was dat mijn vader wachtte met sterven tot wij drieën weg waren. Het is gebruikelijk dat iemand wacht met sterven tot geliefden de kamer verlaten hebben. Boeddhisten geven zelfs het advies om de stervende persoon alleen te laten, zodat ze hem niet vasthouden en lastig vallen met hun verdriet.

De hospice counselor zei tegen mij: “Jij hebt het gevoel dat je de controle kwijt was. De familie heeft het gevoel dat zij de controle waren verloren. Maar je vader had steeds de controle”. Lieve God, onze metgezel in onze rouw, ik hoop dat dat waar is!

De volgende ochtend was er een nieuwe golf van schuldgevoel. Ik voelde mij alsof ik hem gedood had. Zelfs na zijn knikken op mijn vraag of hij

wilde dat ik de beslissing aan mijn moeder overliet. Het voelt steeds alsof wij hem gedood hebben. Alsof ik hem gedood heb. Uiteindelijk hadden we besloten, had ik het besluit genomen om de levensondersteuning los te koppelen van iemand die nog steeds kon glimlachen en zich verheugen. Maar hij was ook iemand die vastgebonden was, niet kon bewegen, niet kon communiceren en misschien wel in de war was, steeds als hij wakker werd en niet begreep waar hij was en waarom hij zich niet kon bewegen. De keus achtervolgde mij. Na de begrafenis had ik nachtmerries waarin mijn vader rechtop in een ton zat en niet dood was. Ik las alles wat ik maar in handen kon krijgen – wat niet veel was – en overal stond dat iemand kunstmatig in leven houden een ingreep was in een natuurlijk proces. Ik vertelde mijzelf steeds weer dat de boeken uiterst duidelijk waren: wij veroorzaakten niet zijn dood, maar dat we stopten met het kunstmatig verlengen.

Hoewel ik het al wist verlichtte het mijn gemoed om het gedrukt te zien staan. Maar in mijn hart was ik een moordenaar.

Een paar weken later keek ik nog steeds online naar wat mensen die zo'n besluit hadden moeten nemen erover te zeggen hadden. Ik zocht ook in de ziekenhuis bibliotheek en in de stadsbibliotheek. Op al deze plaatsen vond ik maar drie unanieme

opmerkingen: wát ook je besluit is geweest, je voelt je er afschuwelijk over.

Eén persoon schreef: “Ik weet dat ik het juiste deed, ik ben daar zeker van, en ik hoop dat ik lang genoeg zal leven om het mijzelf te vergeven.

Ik had geen tijd om te rouwen. Onmiddellijk na mijn vaders dood moest ik verzorging voor mijn moeder zoeken. Ik regelde al haar huishoudelijke zaken. Toen alles in orde was ging ik terug naar Vermont en ging onmiddellijk weer aan het werk in mijn praktijk in de gezondheidszorg. Iedere dag had ik contact met mijn moeder.

Twee weken na de begrafenis viel ze en brak haar arm. Ik stapte weer onmiddellijk op het vliegtuig en zorgde dat de afspraken werden aangepast aan haar veranderde behoeftes.

Na een paar maanden wist ik dat ik tijd moest nemen om te rouwen. Ik boekte een kamer in een herberg aan het Meer van Vermont. Ik ben ervan overtuigd dat mijn vader tegen mij sprak als ik in mijn dagboek schreef. Hij

zei dingen die ik nooit had kunnen bedenken. Hij was anders. Wijzer. Zachter. Hij zei dat ik het juiste had gedaan. Dat hielp enorm – maar niet genoeg. Hij vertelde mij:

Het belangrijkste is om van mensen te houden. Laat niemand je zo veel pijn doen dat je dat niet meer kunt, van hen of van anderen. Dat zal je doden. Je was en bent bedoeld om lief te hebben. Vergeet je werk in je praktijk, tenzij je er plezier aan beleeft. Vergeet het Doel met een hoofdletter D. Vergeet dat allemaal! Laat gewoon je liefde stromen en God zorgt voor al het andere.

Vind in iedere moment iets om van te houden. Beweeg je stap voor stap en houdt van iedere stap. God zal je helpen.

Ik bleef mijzelf keer op keer vertellen dat wij niet zijn dood veroorzaakt hadden, maar dat we stopten om het te voorkomen. Maar terwijl de maanden voorbij gingen voelde ik mij nog steeds schuldig.

Want deze doodsangst achtervolgt mijn ziel

Het verplettert mijn leven totaal

Ik verwijl in duisternis zoals degenen die eeuwig dood zijn

Mijn geest is overweldigd in mij en mijn hart is in shock

Ik strek mijn handen naar U uit:

Mijn ziel verlangt naar U alsof ik dorstig land ben

Haast U om mij te antwoorden Heer, mijn geest faalt.

Verberg uw gezicht niet voor mij

Zodat ik niet zal worden als degenen die afdalen in de aarde

Maak dat ik Uw goedheid hoor in de morgen

want ik vertrouw op U.

Maak mij de weg bekend om te bewandelen

want mijn ziel hef ik naar U op.

Bij U zoek ik een schuilplaats.

Leer mij om Uw wil te doen, want Gij zijt mijn God;

leid mij op een vlak land.

Breng mij tot leven, leid mijn ziel weg uit de angst.

En vanuit Uw goedheid, smelt alles weg wat mijn ziel kwelt

want ik ben Uw dienaar.

Joods gebed

Diplomatie voor vrede in Oekraïne is hard nodig

Bron: <https://www.bnnvara.nl/joop/artikelen/diplomatie-voor-vrede-in-oekraïne-is-hard-nodig>

Door May-May Meijer, Oprichter vredesorganisatie Peace SOS

Oorlogen kennen alleen maar verliezers, elk mensenleven telt.

Zaterdag 15 juni begint in Zwitserland de vredestop voor Oekraïne.

De top is gericht op staatshoofden, ngo's zijn niet uitgenodigd. Het doel is om bij te dragen aan eerlijke en duurzame vrede in Oekraïne. Het vredesvoorstel van de Oekraïense president Zelensky en andere vredesvoor-

Om een kind slachtoffer van de oorlog wordt gerouwd

stellen die voldoen aan het internationale recht zullen er worden besproken. Hoofdrolspeeler Rusland heeft bedankt voor de Zwitserse uitnodiging en ook China liet weten niet te zullen komen. Hopelijk kunnen zij alsnog of in een latere fase in het vredesproces betrokken worden, dat is essentieel. De demissionair premier was onlangs op bezoek bij de Chinese president. Ik vraag me af of hij president Xi Jinping benaderd heeft over de rol van China met betrekking tot het vredesproces in verband met de oorlog van Oekraïne. Wat mij betreft worden mogelijke intermediairs zoals China actief aangemoedigd om Rusland op te roepen tot vrede. Wat betreft de deelname van de andere BRICS-landen aan de vredestop in Zwitserland: India heeft publiekelijk aangegeven te zullen komen en Brazilië en Zuid-Afrika hebben niet afgezegd. Ik bid dat deze vredestop en alle andere diplomatieke inspanningen en roepen om vrede een bijdrage zullen leveren aan duurzame vrede in Oekraïne. Dat is ten eerste in het belang van de mensen in Oekraïne en in Rusland. Op 17 april waren er volgens de BBC meer dan 50.000 Russische soldaten gedood. Volgens president Zelensky waren er in februari meer dan 31.000 Oekraïense soldaten gedood, alhoewel inlichtingendiensten van de Verenigde

Staten op hogere aantallen uitkomen. In februari waren er 10.500 burgers gedood, waarvan 587 kinderen. Volgens de UNHCR hebben ruim 14,6 miljoen mensen in Oekraïne hulp nodig, onder wie 3,6 miljoen ontheemde mensen. Volgens de cijfers van februari 2024 zijn meer dan zes miljoen mensen naar Europese landen gevlucht.

Zoals ook is aangegeven in het vervolgadvies van de Adviesraad Internationale Vraagstukken lijden landen in het mondiale Zuiden ook als gevolg van de oorlog in Oekraïne. Voor de oorlog waren Oekraïne en Rusland relatief grote exporteurs van met name energie, graan en kunstmest. Door de oorlog en de daaropvolgende sancties tegen Rusland droogden deze exportstromen op. De armste delen van de bevolking in importafhankelijke ontwikkelingslanden werden het hardst geraakt, omdat zij een relatief zeer hoog percentage van het beschikbare inkomen uitgeven aan voedsel en energie. Kortom, de roep om hulp en de vredesinitiatieven van deze landen dienen gewaardeerd te worden en hun stem dient gehoord te worden.

Behalve de directe confrontatie tussen Oekraïne en Rusland, is er ook een tweede spoor. Dat van een proxy-oorlog tussen het westen en Rusland. Dat is een belangrijke reden waarom de symbolische doemdagklok op 90 seconden voor middernacht staat. Middernacht staat voor het einde van het leven op aarde, als gevolg van menselijk handelen. Gevreesd wordt voor de inzet van kernwapens. President Poetin zei onlangs op het St. Petersburg International Economic Forum dat Rusland geen kernwapens nodig heeft om Oekraïne te verslaan. Dat stelt mij zeker niet gerust. Daarbij, oorlogen kennen alleen maar verliezers, elk mensenleven telt.

Laat er daarom gauw een duurzame vrede in Oekraïne komen waarbij ieder leven gekoesterd wordt. En waarbij rekening wordt gehouden met de territoriale integriteit van Oekraïne, en de zorgen van Rusland met betrekking tot de NAVO-uitbreiding. Zoals ik eerder heb aangegeven, keur ik de Russische invasie van Oekraïne die op 24 februari 2022 plaatsvond, ten sterkste af. Er dient actieve diplomatie plaats te vinden, waarbij mogelijke intermediairs aangemoedigd worden te intermediaïren en waarbij diplomatieke initiatieven gesteund worden. Laat hierbij de secretaris-generaal van de VN een belangrijke rol spelen, wellicht kan ook Paus Franciscus een bijdrage leveren aan het vredesproces. Daarbij dienen ook grassroots vredesorganisaties uit onder andere Oekraïne (zoals de Oekraïense pacifisten) en Rusland een prominente stem te krijgen in het vredesproces, evenals vrouwen (conform VN-resolutie 1325) en jongeren (conform VN-resolutie 2250).

Als volwassenen dienen we ten eerste samen te zorgen voor alle kinderen, en voor elkaar en de natuur. Laten we de doemdagklok teruggedraaien en gauw toe gaan naar: Een Wereld Waarin Alle Kinderen Kunnen Spelen.

Mijn reis naar London

door Irene Peters

Er is van alles gebeurd, ook misgegaan, maar ik kreeg echt overal spontaan hulp aangeboden, als het nodig was. Om bij het douanekantoor te komen, moest ik eerst een heel eind perron 15 aflopen--met een stok. Daar kreeg ik, na alle formaliteiten, een stoel aangeboden. De trein was aan de late kant. Toen was het even zoeken naar mijn wagon, en een aardige meneer hielp me de trein in. Een andere passagier zette mijn koffer in het bagagerek. Ik reisde eerste klas---wat een luxe! Er werd van alles te eten en te drinken aangeboden, en zelfs een maaltijd, ook vegetarisch. Kleine porties, maar genoeg, en lekker. intussen genoot ik van het landschap.

Bij Calais: Niets te zien. . . . nee, dat is niet waar. Bij nader inzien zag ik veel hekwerken waar-schijnlijk met prikkeldraad bovenop. Het zag er keurig uit, maar intussen. . . geen vluchtelingen te zien, maar. . . . .
. Als je goed

keek, . . naar het landschap daar achter. . . . daar waren heel veel bosjes, waar je zo nu en dan wat wits tussendoor zag schemeren ---zouden ze daar zitten? Het gaf me een akelig gevoel. We rijden de tunnel binnen. Alles wordt pikzwart. . . en ik ben helemaal niet bang. En dan. . . heuvel-landschap. . . waar ik van geniet. . . Engeland. . . . heuvels, met dorpjes in de diepte . . . of zijn het misschien al voorsteden van London. . . . Dan zijn we al in het uiterste oosten van het East End; het oude havengebied. In de verte zie ik een paar hoge torenflats. Torenflats met niets er omheen. Dat vind ik geen goede ontwikkeling. Unheimisch. We mogen de trein uit. Ik heb geluk. Bij mij in de coupe zit een dame in een rolstoel. Voor haar wordt een heel parcours aangelegd om uit de trein te komen. Ik loop er maar gewoon achteraan; dat gaat wel zo gemakkelijk. Het is een heel eind lopen naar de stationshal. Als ik daar aankom, ben ik doodmoe, en mijn vriendin staat niet op me te wachten. Wat nu? Zal ik gaan lopen naar het hotel? Maar ik ben wel erg moe. Ik neem wel een taxi. Sluit aan bij een lange rij, en toen

had ik niet in de gaten, dat ik geen black cab ----met een hoge instap-- moest nemen, maar een taxi---gewone auto--- met een lage, normale instap. Het kostte nogal wat moeite, om mij op de achterbank te krijgen. Uiteindelijk waren we bij het hotel, en ik kon direct aan de maaltijd. Ik kreeg een kamer op de tweede verdieping, kon met de lift naar boven, en ze droegen zelfs de bagage voor me. Wat een prachtige kamer, en wat een aardig personeel! Mijn kamer kijkt uit op een prachtig park. Wat fijn.

Ik kan thee zetten op de kamer, ga ik gelijk doen . Allereerst ga ik door het park lopen. Een plek is gewijd aan schrijfster Virginia Woolf. Overal staan bijzondere bomen, met bordjes erbij. In het midden van het park is een groot standbeeld van Gandhi, op een sokkel waaronder je bloemen kan leggen 'Ik zie steeds mensen eer betuigen aan Gandhi, en daar doe ik graag aan mee. Heb daar ook heel wat keren op een bankje gezeten, en op het laatst begon ik zelfs een gedicht te schrijven. Over Gandhi. Hier een verkorte versie.

*in een wereld van strijd
en voortgaande vernietiging
een rustpunt zijn,
en
alles begint opnieuw
steeds weer
Gandhi*

Het park heet Tavistock Square. Wat een mooi park! En fijn, dat het zulk mooi weer is. Ik maak een rondje door het park. Bij heel wat bomen staan bordjes. Voor de Joodse vrouwen ---in de tweede wereldoorlog. Voor de slachtoffers in Hiroshima en Nagasaki. Voor de gewetensgevangenen. Wat een rust dit park in het drukke London! Hier zijn ook veel mensen met honden. Het is echt een vredespark. Het schijnt, dat hier ook veel manifestaties worden gehouden.

Trouwens, ik heb daar in London nogal wat angsten moeten overwinnen, met name de angst, niet meer terug te kunnen komen. Of niet veilig oei!!!!, de treinen in en uit te kunnen komen. "MIND THE GAP"! Maar ik kreeg overal hulp, hoefde er niet eens om te vragen. In London is ook iets moois gebeurd iemand van het personeel bracht me naar een stoel, vlak bij

de lift; dat scheelde een hoop. En ik had mijn T-shirt met I love London aan, en dat vonden ze nogal leuk, geloof ik. Maar voordat ik het station binnen stapte: daar waren twee daklozen; de ene sliep onder een nog nieuwe slaapzak Hij sliep en zag er heel sereen uit . Ik vroeg me even af, of het wel een dakloze was, of misschien een verdwaalde toerist. Ik had wat van het ontbijt meegenomen, en gaf hem een banaan. Verderop zat een oosters ogende man te bedelen, en hij was aanspreekbaar. Dus ik gaf hem gul, en zei zoiets dat ik hoopte, dat hij een beter leven zou krijgen. En "GOD BLESS YOU"

Maar het is tijd, om naar Friends House te lopen. Het blijkt, dat alles daar potdicht zit, ook de ingang van de tuin. Het is Bank Holiday; dat duurt twee dagen, en op dinsdag gaan ze weer open. Maar ja, dan moet ik London alweer verlaten, veel te vroeg.

Maar wat is Euston Road druk, en de hele omgeving zijn ze aan het veranderen. Tegenover Friends House, bij Euston Station, waren ooit twee leuke parkjes, waar de daklozen sliepen, en ik ook een keer, en daar vlakbij een muurtje, waarop ik zat, om met mijn vriendin af te spreken; en nu? Ze zijn daar al jaren aan het breken, en het wordt er niet mooier op. Ik vraag me zelfs af, hoe je nu in dat station moet komen. In de verte hoor ik een geluid, en ik ontwaar mensen met rode vlaggen, maar ze zijn te ver weg om te zien waarover de demonstratie gaat.

Op de terugweg liep het in Amsterdam even uit de hand; het contact met Valys lukte niet; ik zat in de lift, en kon niet zo gauw reageren. Dus toen ik de lift uit was, en mijn saldo op de OV chipkaart aangevuld was, heb ik geprobeerd, Valys te bellen; maar het was zo' n lawaai in de hal, dat zij mij niet kon verstaan; en toen ben ik ontzettend kwaad geworden, en besloot, dan maar -zelfstandig- de trein in te stappen. Dat lukte, medepassagiers boden ongevraagd hulp aan; later, eenmaal thuis, heb ik het met Valys uitgepraat. En ik was van mijn angst voor de trein af.

Een vertrek met hindernissen, maar: “Welkom in mijn land”.

Door INLIA (Internationaal Netwerk van Lokale Initiatieven met Asielzoekers)

Dat zag begeleider Henriët niet aan komen toen ze Neela vroeg om na te denken over haar toekomst: binnen een week zei ze terug te willen naar Kinshasa, Congo. De politie is er wetteloos, het is er extreem gewelddadig, Neela had er zware trauma's opgelopen en toch wilde ze terug. Henriët en INLIA-collega Karen begeleiden de terugkeer. Een vertrek met hindernissen.

Toen Neela een jaar eerder in het INLIA Gasthuis Groningen kwam, sprak ze nauwelijks. Psychiatrische behandeling en medicatie hielpen haar. Langzaam maar zeker kwam Neela tot rust. “Ze had deze tijd nodig”, weet juridisch perspectief-medewerker Henriët, “Vanaf de straat was het zeker niet gelukt om terug te keren.”

De procedure voor verblijf op medische gronden liep nog,

toen Henriët haar vroeg: “Stel dat de beschikking negatief is, wat dan?”

Onvermoede kracht had Neela. Neela dacht erover na, belde met haar schoonzus in Kinshasa en die zei ‘Je bent welkom’. Daardoor kon ze kiezen voor terugkeer. Er kwam een onvermoede kracht naar boven toen Neela het heft eindelijk weer in eigen handen kon nemen, vertelt Henriët. Hier mocht en kon ze niks, dat verlamde. Maar toen ze perspectief zag, had ze snel een plan voor daar: een naaiatelier.

Klein detail: hoe krijg je 'n naaimachine, bijbehorende materialen en al het andere dat je mee wilt nemen als je (re)migreert naar Congo? Het maximum

Henriët en Neela

Neela en Henriët in een taxi in Kinshasa

qua bagage is snel bereikt. Gelukkig kunnen Henriët & Karen ook grote koffers meenemen. Zij reizen mee om Neela te begeleiden, vanwege haar medisch-psychische problematiek.

Henriët moest daar wel even over nadenken. Kinshasa is geen ‘fun’-bestemming. Maar ze besloot te gaan. Er moet wel een collega mee, voor de veiligheid en de taal: de Frans sprekende Karen.

Er kan nog van alles misgaan. De vlucht wordt geboekt voor begin februari. Daarmee begint de stress. Zou het na jaren eindeloos wachten op beschikkingen, echt lukken om zelf het heft weer in handen te krijgen? Bemachtigen ze alle benodigde reisdocumenten? Het blijkt een heel gedoe. Een visum krijg je enkel op uitnodiging. Die regelt INLIA via het Belgische Caritas, werkzaam in Congo.

Maar: de uitnodiging moet gelegaliseerd worden door het Congolese ministerie en dat laat op zich wachten. Als de legalisatie er eindelijk is, staan er voor het regelen van de visa officieel meer werkdagen dan er resterende. De dag van vertrek rijdt Karen 's nachts al naar Brussel om de visa te bemachtigen. Henriët helpt Neela pakken. Buiten het Gasthuis vormen medewerkers en gasten een erehaag om Neela uit te zwaaien.

Ze arriveren ruim op tijd op Schiphol, maar zonder paspoorten en visa. Met nog een half uur te gaan arriveert Karen. De IOM leidt hen langs alle rijen, de marechaussee brengt hen naar de gate. Gelukt. Als ze landen in Kinshasa roept Neela: “Yes, welkom in mijn land.”

Kinshasa is een schok voor Henriët en Karen. Zoveel mensen, zoveel

lawaai. De eerste keer in Afrika en dan gelijk Congo, het is een vuurdoop. Neela gaat met haar familie mee, de begeleidsters naar een hotel in de ambassadewijk. Zelfs daar is het onveilig, worden ze gewaarschuwd. Alleen over straat gaan is onverantwoord. Met taxi's komen ze toch nog ergens. Ze bezoeken de plaatselijke Caritas-afdeling. Ook belangrijk om eventuele volgende terugkeerders te kunnen helpen. Want terugkeer is kansloos zonder veilige plek.

Neela gaat ondertussen naar de kerk. Heel dapper, vinden Henriët en Karen. Vooral warm, vindt Neela, "Wat is het hier ongelofelijk warm!" Bij de schoonzus ontmoeten ze een feestelijk gezelschap voor Neela's terugkeer. De mannen in pak, de vrouwen in de fraaiste jurken. Neela heeft cadeautjes meegebracht. "Essentieel", zegt Henriët, "Je moet met opgeheven hoofd terug kunnen, niet als een mislukkeling."

Ze vond de sleutel tot succes. Er zijn politici die vinden dat de overheid mensen zoals Neela niet zou moeten opvangen. Maar dat lost niets op; mensen gaan niet in lucht op. Andere politici zijn ervoor om de duur van opvang te beperken. Gaat evenmin werken, weet Henriët: "Druk zetten werkt niet." Karen: "Het is belangrijk dat mensen snappen wat de sleutel tot het 'succes' is, en dat is om te beginnen tijd nemen. Tijd voor medische, maatschappelijke, juridische en woonbegeleiding. Dat werkt. Dat is de realiteit."

Straatbeeld in Kinshasa, Congo

Vrienden in het hele land

Lokale/regio Quaker bijeenkomsten:

Je bent van harte welkom!

Van leden wordt verwacht dat ze financieel bijdragen aan (zie bankrekeningen hieronder):

1. De landelijke (jaarvergadering) Quakers
2. De lokale/regiogroep (maandvergadering)
3. Abonnement op de Vriendenkring

Iedereen kant ook bijdragen aan het Quakerhulpfonds voor giften voor Quakerprojecten (al of niet vermelden welke)

Quaker Secretariaat: Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers).

(Marlies Tjallingii) e-mail: secretariaat@quakers.nu. Website: quakers.nu

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering: (Frits Nieuwerth van den Akker)

Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers.

Quaker Bibliotheek: Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, open op afspraak 'Bibliothecaris' Marianne Ijspeert, tel. 020-6125703 (06-12730475).

Quaker Literatuur: e-mail: literatuur@Quakers.nu. Bankrek.: NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers, m.v.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering: Schrijver: Marianne Ijspeert, W. de Zwijgerlaan 21-III, 1056JD Amsterdam tel. 020-6125703, e-mail: mijquak.1@online.nl Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 t.n.v. A'damse MV Quakers.

Driebergen groep: Quakers t.a.v. W. Douma, Villa Xaverius, Rijsenburgselaan 11, 3972 EG Driebergen- Rijsenburg, contact: Quakers@marieke.nl.

Haagse Maandvergadering: Schrijver: Eoin Dubsy, e-mail: haagsevrienden@Quakers.nu, Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. tel. 070- 3600621, Bankrek.: NL54 TRIO 0320 1956 78. t.n.v. Haagse Vrienden, Quakers.

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Els Ramaker, Prinses Marijkelaan 31, 4002AT Tiel, tel. 0344 606818/0636361350, e-mail: els@ramaker.me, Bankrek.: NL67 TRIO 0197 6518 52 t.n.v. MZNMV Quakers.

Deventergroep: Inlichtingen: Frieda Oudakker 0644794366, email: friedaoudakker@gmail.com.

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Kees Nieuwerth; Hoofdstraat 26; 9514 BE Gasselternijveen; k.nieuwerth@wxs.nl. Bankrek.: NL07 TRIO 0320 1956 51 t.n.v. Quakers NON MV.

Quaker Hulpfonds: Schrijver: Corien van Dorp. Bankrek: NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers. Email: hulpfonds@quakers.nu.

Vrienden voor Brussel (VVQREA): Schrijver: Corien van Dorp, tel: 070-3867309. E-mail: vvqrea@gmail.com. Bankrek. NL93 TRIO 0391 2219 65 - t.n.v.: Vrienden van de Quakerraad.

Vriendenkring: Per 1 jan. 2019 de abonnementsprijs van de Vriendenkring: €30,- voor Nederland en €75,- voor Buitenland (ook Europa). NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement Vriendenkring'. E-mail: vriendenkringredactie@gmail.com

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

Wijdingssamenkomsten in Nederland en België

‘Quakers en ik’ do 25 juli en do 15 aug. online 20.00-21.00

Opgeven bij marliestjallingii@home.nl

Inclusieve veiligheid in Amersfoort op zaterdag 14 September

Amsterdam	Iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam, info: 020-6125703 email: mijquak.1@online.nl
Antwerpen	Geen vaste tijdstippen	Info: Jan Peeters, tel.: 0032.15.24 75 10 email: boekrijk@hotmail.com
Bennekom	MiZuNe 2e en 4e zondag vd maand, 10.30 neem contact op met Els Ramaker	Commandeursweg 44, 6721 ZM Bennekom, email: els@ramaker.me . De 2e zondag: een gesprek vanuit de stilte en daarna wijdingssamenkomst tot 11.30.
Brussel	Iedere zondag 11.00 https://quakers-belux.org	Quaker House, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Den Haag	Iedere zondag 10.30 HapStilSnap:. 18:15. 1 x per maand Graag vooraf aanmelden	Stadhouderslaan 8, Den Haag. Kinderen zijn altijd welkom. Email: haagsevreunden@quakers.nu . Info: tel. 070-3600621
Driebergen	Iedere 1 ^e zondag v.d. maand 10.30.	Onze kinderen verheugen zich op gezelschap! Voor informatie: 0648255846 of per mail: Quakers@marielke.nl
Deventer	10.30 Iedere 3 ^e zondag vd mnd. Gespreksavond: info bij Frieda.	Meester Geertshuis, Assenstraat 20, Meld je aan email: friedaoudakker@gmail.com of tel. 0644794366,
Gent	2 ^e woensdag 20.00-en 4e zondag 10.30. zie www.facebook.com/QuakersGent	In Buurthuis Het Hoeveke Patijntjestr 62. Gent. Info: Quakercirkels@gmail.com .
Groningen	2 ^e en 4 ^e zondag 10.30 in De Poort, Moesstraat 20, 9717JW Groningen,	Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan: Kees Nieuwerth e-mail: k.nieuwerth@wxs.nl ; tel. 050-5712624
Zwolle	2 ^e wo van de maand 17.30-19.00. (op 3 juli en 14 aug.)	Hap-Stil-Snap 06-23869715, aanmelden bij marliestjallingii@home.nl . huiskamerbijeenkomst.

Iedere Zondag Online Wijdingssamenkomsten. Je kunt de link vinden op website van de Quakers onder op de pagina Kom Langs: <https://www.quakers.nu/kom-langs-2/> (helemaal naar beneden scrollen)..

De Algemene Vergadering van de Nederlandse Quakers beelden

Natuurwandeling zondag voor het ontbijt

Kinderen in de top

Onderlinge contacten

Terugkoppeling vanuit de basisgroepen

Hulp aan Gaza

AFSC begon in 1948 in Israël en Palestina te werken toen de organisatie door de Verenigde Naties werd gevraagd te reageren op de behoeften van degenen die tijdens de oorlog van 1948 ontheemd waren geraakt.

In die eerste jaren zette AFSC het systeem van vluchtelingenkampen op in Gaza en voorzag in de behoeften van ontheemden in de regio Haifa.

AFSC staf helpt een oudere vrouw in Gaza

Tegenwoordig werkt AFSC vanuit onze kantoren in Jeruzalem, Ramallah en Gaza aan het realiseren van een rechtvaardige en duurzame vrede tussen Palestijnen en Israëli's, terwijl we tegelijkertijd dringende humanitaire behoeften ter plaatse aanpakken.

AFSC deelt schooltasjes uit aan kinderen in